

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2024. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.39>

УДК 657.01:330.34

Т. В. Косташ,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту, Економічний факультет, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9027-7043>

А. А. Михалків,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту, економічний факультет, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9195-7726>

Н. В. Кудлаєва,

к. е. н., доцент, асистент кафедри обліку, аналізу і аудиту, економічний факультет, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8369-886X>

АДАПТАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ СИСТЕМ ДО СТАНДАРТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: НОВІ СТРАТЕГІЇ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ

T. Kostash,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Faculty of Economics, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

A. Mykhalkiv,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Faculty of Economics, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

N. Kudlaieva,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Accounting, Analysis and Auditing, Faculty of Economics, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ADAPTATION OF ACCOUNTING SYSTEMS TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT STANDARDS: NEW ACCOUNTING STRATEGIES

Стаття присвячена дослідженню нових стратегій ведення обліку в процесі адаптації бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку. Зазначено, що «Цілі сталого розвитку» – це глобальні цілі, затверджені ООН у 2015 році в підсумковому документі «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». Вони охоплюють різноманітні економічні, соціальні та екологічні аспекти, що сприяють сталому розвитку та покращенню якості життя на планеті. Наголошено, що вісім із сімнадцяти «Цілей сталого розвитку» мають прямий зв'язок із бухгалтерським обліком. Бухгалтери можуть впливати на досягнення цих цілей, а також адаптувати бухгалтерський облік до нових викликів у сфері корпоративного сталого розвитку. Вказано, що адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку відбувається на тлі глобальних змін у підходах до управління бізнесом і включає в себе нові стратегії ведення обліку, орієнтовані на екологічну, соціальну та управлінську (ESG) звітність. Цей процес передбачає інтеграцію традиційної фінансової звітності з нефінансовими показниками, що відображають вплив компанії на навколишнє середовище, суспільство та дотримання принципів належного корпоративного управління. Зауважено, що нині міжнародні стандарти фінансової звітності застосовуються в більш як 140 юрисдикціях. Європейський Союз одним із перших зробив ці стандарти обов'язковими, починаючи із 2005 року. В Україні застосування цих стандартів для певних категорій компаній із 2017 року стало обов'язковим після внесення змін до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». У висновку відзначено, що адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку є необхідною й потребує істотних змін у веденні обліку. Основними новими стратегіями є інтеграція ESG-звітності, що забезпечує гармонізацію фінансових і нефінансових звітів, а також розширення аналітичних інструментів, таких як AI та Big Data, для оцінювання екологічних та соціальних ризиків. Включення вартості природних ресурсів до фінансових звітів дасть змогу точніше оцінити їх вплив на бізнес, а звіти щодо розкриття вуглецевого сліду допоможуть зрозуміти вплив діяльності компанії на клімат.

The article is devoted to the study of new accounting strategies in the process of adapting accounting systems to sustainable development standards. It is noted that the Sustainable Development Goals are global goals approved by the United Nations in 2015 in the final document “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”. They cover a variety of economic, social and environmental aspects that contribute to sustainable development and improve the quality of life on the planet. It is emphasized that eight of the seventeen Sustainable Development Goals are directly related to accounting. Accountants can influence the achievement of these goals, as well as adapt accounting to new challenges in the field of corporate sustainable development. It is indicated that the adaptation of accounting systems to sustainable development standards takes place against the background of global changes in approaches to business management and includes new accounting strategies focused on environmental, social and governance (ESG) reporting. This process involves the integration of traditional financial reporting with non-financial indicators that reflect the company's impact on the environment, society and compliance with the principles of good corporate governance. It is noted that international financial reporting standards are currently applied in more than 140 jurisdictions. The European Union was one of the first to make these standards mandatory, starting in 2005. In Ukraine, the application of these standards for certain categories of companies became mandatory in 2017 after amendments to the Law “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine” were introduced. The report concludes that the adaptation of accounting systems to sustainability standards is necessary and requires significant changes in accounting. The main new strategies are the integration of ESG reporting, which ensures the harmonization of financial and non-financial reports, as well as the expansion of analytical tools such as AI and Big Data to assess environmental and social risks. The inclusion of the cost of natural resources in financial statements will allow for a more accurate assessment of their impact on the business, and carbon footprint disclosure reports will help to understand the impact of the company's activities on the climate.

Ключові слова: сталий розвиток, бухгалтерський облік, ESG-критерії, IFRS S1, IFRS S2, інтеграція ESG-звітності.

Keywords: sustainable development, accounting, ESG criteria, – IFRS S1, IFRS S2, integration of ESG reporting.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах розвитку світової економіки пріоритетними стають сталий розвиток, екологічна та соціальна відповідальність бізнесу. Це потребує адаптації багатьох сфер економічної діяльності, зокрема, бухгалтерського обліку, до нових стандартів і вимог сталого розвитку. Стрімкі зміни в міжнародних фінансових та екологічних регуляціях ставлять перед підприємствами завдання інтегрувати принципи сталого розвитку у свою діяльність, для чого необхідно розробити нові стратегії ведення обліку та управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні науковці дедалі більше уваги приділяють питанням сталого розвитку та адаптації бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку. Так, В. Костюченко, І. Пащенко, І. Саковець [1] у своєму дослідженні підкреслюють, що «Цілі сталого розвитку» (ЦСР) є критично важливими для формування сучасних бізнес-стратегій. Автори зазначають, що інтеграція цих цілей у бізнес-процеси потребує значних змін в інформаційно-аналітичному забезпеченні підприємств. Зокрема, необхідно адаптувати бухгалтерський облік для відображення екологічних, соціальних та управлінських факторів, що підвищує роль бухгалтера як ключового учасника в реалізації ініціатив сталого розвитку на рівні підприємства.

Ю. Серпенінова, І. Макаренко, Р. Фомінов і С. Макаренко [2] у своїй праці підкреслюють трансформаційний вплив принципів сталого розвитку на бізнес-процеси в компаніях. Вони акцентують увагу на важливій ролі професійних бухгалтерів у реалізації «Цілей сталого розвитку», узгоджуючи їх навички та компетенції з цілями корпоративного сталого розвитку. Автори також досліджують потенціал стандартів МСФЗ S1 і МСФЗ S2 як каталізаторів

позитивних змін у бізнес-середовищі. Результати демонструють, що професійний розвиток бухгалтерів і їхня участь у сталому розвитку можуть значно вплинути на економічний ландшафт України.

О. Тивончук і Д. Тітов [3] вивчають основні причини та передумови запровадження міжнародних стандартів IFRS S1 «Загальні вимоги до розкриття фінансової інформації, пов'язаної зі сталим розвитком» та IFRS S2 «Розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом». Вони досліджують, як ці стандарти інтегруються у фінансову звітність компаній і взаємодіють з іншими міжнародними стандартами та документами, що стосуються звітності у сфері сталого розвитку. Автори детально аналізують структуру цих стандартів, їх ключові вимоги та переваги, а також розглядають можливі виклики, що можуть виникнути під час їх запровадження як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на зростаючий інтерес наукової спільноти до інтеграції принципів сталого розвитку в бізнес-процеси та адаптації бухгалтерського обліку до екологічних і соціальних вимог, існує низка питань, що потребують додаткового вивчення. Поки що недостатньо досліджено конкретні практичні підходи до адаптації облікових систем.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження нових стратегій ведення обліку в процесі адаптації бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважається, що термін «сталий розвиток» (sustainable development) був озвучений на Міжнародній конференції ООН «Навколишнє середовище та розвиток» у 1992 році. Він розглядався як розвиток, який задовольняє потреби сучасних поколінь, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби [4], і швидко здобув популярність у різних сферах людської діяльності.

У 2015 році Генеральна асамблея ООН ухвалила документ «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року». Основною ідеєю цього документу є розвиток цивілізації з урахуванням

балансу між трьома ключовими сферами: економікою, екологією та соціумом [1]. Він базується на п'яти ключових напрямках: люди (соціальні питання), планета (екологічні питання), процвітання (економічний розвиток і стабільність), партнерство та світ (мир і безпека).

У рамках цього документу було ухвалено 17 «Цілей сталого розвитку», що орієнтовані на трансформацію суспільства і містять 169 індикаторів, досягнення яких мають на меті всі країни – члени ООН до 2030 року [5].

Для України більшість ЦСР співвідносяться з рядом законів, доктрин, стратегій і прогнозів розвитку. В економічному секторі основними напрямками є гідна праця та економічне зростання, а також розвиток інфраструктури і підтримка інновацій. У соціальному секторі важливими є підтримка сталого розвитку міст і громад, зменшення нерівності, покращення якості освіти, здоров'я та благополуччя. Зростає увага до екологічних питань, таких як збереження біорізноманіття, сталий і надійний енергетичний сектор, відповідальні споживання і виробництво. Для ефективного впровадження стратегії розвитку важливо враховувати всі рівні господарської ієрархії: від підприємств до держави, адже в сучасних умовах зростає потреба у впровадженні сталих та екологічно безпечних технологій [6]. Порядок денний у сфері сталого розвитку орієнтований на пошук компромісу між потребами нинішніх і майбутніх поколінь на довгострокову перспективу [7, с. 61–62].

Вісім із сімнадцяти ЦСР пов'язані з бухгалтерським обліком (табл. 1). Бухгалтери можуть впливати на досягнення цих цілей, а також адаптувати бухгалтерський облік до нових викликів у сфері корпоративного сталого розвитку [8].

Як визначає Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), «...професійні бухгалтери є основними розпорядниками ділової інформації. Саме бухгалтери несуть відповідальність і сприяють реалізації можливостей внесення актуальних змін у корпоративну звітність та покращення якості інформації про сталий розвиток» [9].

Таблиця 1. Роль бухгалтера в досягненні цілей сталого розвитку

Ціль	Внесок бухгалтерів
№ 4. Якісна освіта	Ініціативи для розширення кадрового потенціалу професії.
	Пошук інноваційних шляхів досягнення суспільних цілей, наприклад, підвищення фінансової грамотності.
	Облік рівня фінансування освіти.
	Облік рівня доступності населення до освіти.
№ 5. Гендерна рівність	Облік рівня зайнятості жінок і чоловіків, їхньої оплати праці.
	Ініціативи для збільшення участі жінок у професіях і на керівних посадах.
№ 8. Гідна праця та економічне зростання	Підвищення обізнаності серед бухгалтерів про ЦСР та можливості, які вони створюють.
	Підтримка загально визнаних стандартів фінансової звітності для державного та приватних секторів.
	Аналіз і облік рівня зайнятості, безробіття, умов праці та розвитку малих та середніх підприємств.
№ 9. Інновації та інфраструктура	Сприяння інтегрованій звітності для відновлення балансу в економічних і ринкових рішеннях на користь довгострокового створення вартості.
	Прискорення зусиль для ефективного управління державним і приватними секторами.
	Оцінка можливостей інвестування в нові технології та інфраструктуру.
№ 12. Відповідальне споживання та виробництво	Допомога компаніям у прийнятті стійких бізнес-практик через інтеграцію інформації про сталий розвиток у їх управлінську та звітну діяльність.
	Упровадження обліку відходів та оцінювання їх впливу на навколишнє середовище.
	Залучення громадськості до питань сталого виробництва та споживання.
№ 13. Кліматичні дії	Підтримка послідовності й доступності інформації та звітності про вплив компаній на клімат.
	Визначення базового рівня викидів від промислових підприємств, транспорту, сільського господарства та сміттєзвалищ.
	Установлення та розкриття цілей щодо зменшення викидів парникових газів.
	Моніторинг ефективності політики та дій через відповідні показники.
№ 16. Мир та справедливість	Підвищення здатності бухгалтерів відстежувати та контролювати шахрайство, корупцію та відмивання грошей.
	Підкреслення важливості зовнішнього аудиту в державному секторі для моніторингу та звітності про національні зусилля щодо імплементації ЦСР.
	Оцінювання рівня дискримінації за такими критеріями, як стать, раса, національність, інвалідність тощо.
№ 17. Партнерство заради стійкого розвитку	Зміцнення співпраці між урядовими структурами, суспільними організаціями та бізнесом для досягнення інших цілей сталого розвитку.

Джерело: сформовано авторами на основі [8]

Адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку відбувається на тлі глобальних змін у підходах до управління бізнесом і передбачає нові стратегії ведення обліку, орієнтовані на екологічну, соціальну

та управлінську (ESG) звітність. Цей процес містить інтеграцію традиційної фінансової звітності з нефінансовими показниками, що відображають вплив компанії на навколишнє середовище, суспільство та дотримання принципів належного корпоративного управління.

Важливо розділяти поняття ESG та сталого розвитку, адже часто ці поняття ототожнюють. Сталый розвиток охоплює широкий спектр екологічних, соціальних та економічних питань. А ESG (Environmental, Social and Corporate Governance) має більш вузьке значення та стосується тих аспектів сталого розвитку, які безпосередньо впливають на фінансову ефективність і продуктивність компанії, а також ризиків і можливостей, що виникають через вплив на суспільство та навколишнє середовище. Основні нові стратегії ведення обліку згруповано в таблиці 2.

Таблиця 2. Нові стратегії ведення обліку для адаптації до стандартів сталого розвитку

№ з/п	Стратегія	Характеристика
1	Інтеграція ESG-звітності	Компанії мають забезпечити гармонізацію фінансових та нефінансових звітів у відповідності з вимогами стандартів сталого розвитку
2	Розширення аналітичних інструментів	Використання сучасних аналітичних інструментів, таких як AI (штучний інтелект) та Big Data (великі дані), дає змогу більш точно оцінювати екологічні й соціальні ризики та можливості. Це дозволяє компаніям інтегрувати довгострокову стратегію сталого розвитку до своїх бухгалтерських систем
3	Оцінювання вартості природних ресурсів	Нові стратегії ведення обліку передбачають включення вартості природних ресурсів до звітів компаній. Це сприяє формуванню точного розуміння вартості таких активів, як земля, вода та енергоресурси, і їх впливу на фінансову стабільність бізнесу
4	Інвестиційна привабливість і управління ризиками	Ведення сталого обліку дозволяє компаніям продемонструвати прозорість у питаннях екологічних, соціальних і корпоративних аспектів, що може підвищити їх привабливість для інвесторів і поліпшити управління ризиками, зокрема, кліматичними та репутаційними
5	Звіти з розкриття вуглецевого сліду	Компанії дедалі більше приділяють увагу розрахунку та звітуванню свого вуглецевого сліду, що дає змогу оцінити вплив виробничої діяльності на клімат і розробити стратегії для його зниження

Джерело: власна розробка авторів

У 1990-х роках почала зростати увага до теми сталого розвитку, зокрема, до екологічних і соціальних питань. Це разом із посиленням регуляторних

вимог, розвитком соціально відповідального інвестування та вдосконаленням управлінських практик привело до появи нефінансової звітності, або звітності зі сталого розвитку. В наступні десятиліття ця звітність активно розповсюджувалась.

Нині міжнародні стандарти фінансової звітності застосовуються в більш як 140 країнах і регіонах [9]. ЄС запровадив ці стандарти як обов'язкові ще з 2005 року, а в Україні вони стали обов'язковими для певних категорій компаній лише після внесення змін до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у 2017 році [10].

До початку 2020-х років стандарти та рекомендації для звітності зі сталого розвитку розроблялися різними приватними організаціями, такими як «Глобальна ініціатива зі звітності» (GRI), «Міжнародна рада з інтегрованої звітності» (IIRC) та «Рада зі стандартів бухгалтерського обліку в галузі сталого розвитку» (SASB). У 2020 році до розробки стандартів у сфері звітності зі сталого розвитку приєдналися «Європейська комісія», «Європейська консультативна група з фінансової звітності» (EFRAG) та Фонд міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS Foundation) [3, с. 190].

Ряд міжнародних організацій та стейкхолдерів (включаючи інвесторів, ринкових регуляторів, корпоративний сектор та аудиторські фірми) підкреслюють необхідність узгодження та гармонізації стандартів звітності у сфері сталого розвитку для покращення прозорості, зрозумілості й порівнянності даних компаній. Саме тому вони звернулися до Фонду МСФЗ із закликами і вимогами вирішити питання складності й несумісності стандартів звітності в цій сфері відповідно до його зобов'язань служити суспільним інтересам [11, с. 1289].

У відповідь на це фонд розпочав новий процес, опублікувавши у вересні 2020 року консультаційний документ про звітність щодо сталого розвитку, який містив пропозиції та рекомендації з інтеграції аспектів сталого розвитку до фінансової звітності компаній [12]. У 2021 році в межах Фонду МСФЗ було створено новий орган – «Раду з міжнародних стандартів сталого розвитку» (International Sustainability Standards Board, ISSB). Цього ж року відбулась інтеграція Фонду МСФЗ (IFRS) із «Радою зі стандартів розкриття інформації про клімат» (CDSB) та «Фондом звітності про вартість» (VRF), що виник як

результат об'єднання «Міжнародної ради з інтегрованої звітності» (IIRC) та «Ради зі стандартів бухгалтерського обліку в галузі сталого розвитку» (SASB) [3, с. 191]. А вже в березні 2022 року були представлені проекти перших двох стандартів щодо розкриття фінансової інформації у сфері сталого розвитку, які офіційно набули чинності в червні 2023 року:

- IFRS S1: фокусується на загальних вимогах щодо розкриття інформації про сталий розвиток, допомагаючи бізнесам надавати зацікавленим сторонам (інвесторам, партнерам) більш повну картину про їх діяльність у межах ESG [13];
- IFRS S2: стосується саме розкриття кліматичних ризиків та можливостей, пов'язаних зі змінами клімату, а також включає в себе вимоги щодо впливу компанії на клімат і адаптації до кліматичних змін [14].

Сильні сторони стандартів IFRS S1 та IFRS S2 наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Сильні сторони стандартів IFRS S1 та IFRS S2

№ з/п	Сильна сторона	Опис
1	Надійне і порівнянне розкриття інформації	Стандарти забезпечують надійність і порівнянність розкриття інформації про сталий розвиток, що полегшує інвесторам прийняття обґрунтованих рішень. Це забезпечується через стандартизовані та перевірені вимоги до інформації
2	Глобально порівнянна інформація про сталий розвиток	Підтримка з боку G20 та інших великих організацій забезпечує глобальну консистентність щодо розкриття інформації. Це зменшує дублювання звітності та робить інформацію більш зрозумілою для інвесторів і зацікавлених сторін
3	Полегшення визначення цінності інформування капіталу	Високоякісні дані, що надаються за стандартами ISSB, допомагають краще оцінити капітал і сприяють ефективності ринків капіталу
4	Мінімізація фрагментації та підвищення порівнянності	Єдині стандарти зменшують фрагментацію звітності й покращують порівнянність фінансових даних, пов'язаних із кліматом
5	Повне розуміння діяльності компанії	Стандарти пропонують узгоджену інформацію про сталий розвиток, що в поєднанні з фінансовими даними надає цілісне уявлення про результати діяльності компанії та її прагнення до створення сталої вартості
6	Сприяння глобальній координації та запобігання подвійного звітування	Упровадження загальноприйнятих стандартів допомагає уникнути подвійного звітування в різних юрисдикціях і зменшує витрати, пов'язані з дублюванням звітності
7	Інтеграція в нормативно-правову базу	Важливо, щоб юрисдикції приймали та інтегрували стандарти до своїх нормативних обмежень для забезпечення послідовності й порівнянності

Джерело: сформовано авторами на основі [2, с. 380–381].

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

Отже, адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку є необхідною і потребує значних змін щодо ведення обліку. Основними новими стратегіями є інтеграція ESG-звітності, що забезпечує гармонізацію фінансових та нефінансових звітів, та розширення таких аналітичних інструментів, як AI та Big Data, з метою оцінювання екологічних і соціальних ризиків. Включення вартості природних ресурсів до фінансових звітів дозволяє точніше оцінити їх вплив на бізнес, а звіти щодо розкриття вуглецевого сліду допоможуть зрозуміти вплив діяльності компанії на клімат.

Ці стратегії не тільки підвищують прозорість і управління ризиками, а й можуть покращити інвестиційну привабливість компаній. Упровадження таких практик є критично важливим для досягнення довгострокового сталого розвитку й відповідає зростаючим вимогам регуляторів і заінтересованих сторін.

Подальші дослідження можуть фокусуватися на дослідженні впливу нових стратегій ведення обліку на фінансові результати компаній у контексті стандартів сталого розвитку, включаючи аналіз довгострокових вигод і витрат.

Література

1. Костюченко В., Пащенко І., Саковець І. Принципи ESG і цілі сталого розвитку: обліковий аспект. *Grail of Science*. 2023. № 27. С. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.012> (дата звернення: 06.09.2024).
2. Серпенінова Ю., Макаренко І., Фомінов Р., Макаренко С. Цілі сталого розвитку як фактор удосконалення системи бухгалтерського обліку. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. № 6. С. 373–391. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-373-391> (дата звернення: 07.09.2024).
3. Тивончук О., Тітов Д. Стандартизація розкриття інформації зі сталого розвитку – підхід фонду IFRS. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 2 (11). С. 190-197. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.11-30> (дата звернення: 07.09.2024).

4. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. 2017. 176 с. URL: www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf (дата звернення: 05.09.2024).
5. Sustainable development goals. (2023) Education | National Geographic Society. URL: <https://education.nationalgeographic.org/resource/sustainable-development-goals/> (дата звернення: 05.09.2024).
6. Перегуда Ю. Економічна ефективність технологій виробництва органічних добрив для малих та середніх підприємств. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 6 (34). С. 344–354 URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6\(34\)-344-354](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6(34)-344-354) (дата звернення: 07.09.2024).
7. Мануйлов О. Формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах невизначеності. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 2. С. 60–64. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-10> (дата звернення: 05.09.2024).
8. Makarenko I., Plastun A. The role of accounting in sustainable development. *Accounting and Financial Control*. 2017. Vol. 1, Is. 2, pp. 4–12 DOI: [https://doi.org/10.21511/afc.01\(2\).2017.01](https://doi.org/10.21511/afc.01(2).2017.01) (дата звернення: 05.09.2024).
9. International Federation of Accountants (IFAC). URL: <https://ifac.org> (дата звернення: 05.09.2024).
10. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2164-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#n111> (дата звернення: 06.09.2024).
11. Giner B., Luque-Vílchez M. A commentary on the “new” institutional actors in sustainability reporting standard-setting: a European perspective. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*. 2022. Vol. 13. No. 6. P. 1284–1309. DOI: <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-06-2021-0222> (Accessed 6 September 2024).
12. Consultation paper on sustainability reporting. London: The International Financial Reporting Standards Foundation, 2020. 22 p. URL:

www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/sustainability-reporting/consultation-paper-on-sustainability-reporting.pdf (Accessed 6 September 2024).

13. IFRS S1. General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs-sds/ifrs-s1> (Accessed 5 September 2024).

14. IFRS S2. Climate-related Disclosures. URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs-sds/ifrs-s2> (Accessed 5 September 2024).

References

1. Kostyuchenko, V., Pashenko, I., and Sakovec, I. (2023), “Principles of ESG and goals of sustainable development: accounting aspect”, *Grail of Science*, vol. 27, pp. 117–123. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.012..>

2. Serpeninova, Yu., Makarenko, I., Fominov, R., and Makarenko, S. (2024), “Goals of sustainable development as a factor in improving the accounting system”, *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, vol. 6, pp. 373–391. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-373-391>.

3. Tivonchuk, O., and Titov, D. (2024), “Standardization of disclosure of information on sustainable development – the approach of the IFRS fund”, *Cifrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, vol. 2 (11), pp. 190-197. <https://doi.org/10.32782/dees.11-30>.

4. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), “Goals of sustainable development: Ukraine. National report ”, available at: www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf (Accessed 5 September 2024).

5. Education. National Geographic Society (2023), “Sustainable development goals”, available at: <https://education.nationalgeographic.org/resource/sustainable-development-goals/> (Accessed 5 September 2024).

6. Pereguda, Yu. (2024), “Economic efficiency of organic fertilizer production technologies for small and medium-sized enterprises”, *Nauka i tehnika sьогодni*, vol. 6(34). [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6\(34\)-344-354](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6(34)-344-354).

7. Manujlov, O. V. (2024), “Formation of the strategy of sustainable development of enterprises in conditions of uncertainty”, *Ukrayinskij zhurnal prikladnoyi ekonomiki ta tehniki*, vol. 9(2), pp. 60–64. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-10>.
8. Makarenko, I., and Plastun, A. (2017), “The role of accounting in sustainable development”, *Accounting and Financial Control*, vol. 1(2), pp. 4–12. [https://doi.org/10.21511/afc.01\(2\).2017.01](https://doi.org/10.21511/afc.01(2).2017.01).
9. International Federation of Accountants (IFAC) (2024), available at: <https://ifac.org> (Accessed 5 September 2024).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), Law of Ukraine “On amendments to the Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#n111> (Accessed 6 September 2024).
11. Giner, B., and Luque-Vílchez, M. (2022), “A commentary on the “new” institutional actors in sustainability reporting standard-setting: a European perspective”, *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, vol. 13(6), pp. 1284–1309. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-06-2021-0222..>
12. The International Financial Reporting Standards Foundation (2020), “Consultation paper on sustainability reporting”, available at: www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/sustainability-reporting/consultation-paper-on-sustainability-reporting.pdf (Accessed 5 September 2024).
13. IFRS S1 (2024), “General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information”, available at: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs-sds/ifrs-s1> (Accessed 5 September 2024).
14. IFRS S2 (2024), “Climate-related Disclosures”, available at: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs-sds/ifrs-s2> (Accessed 5 September 2024).

Стаття надійшла до редакції 12.08.2024 р.